Provincie Vlaams-Brabant
Provincieplein 1
3010 Leuven
www.vlaamsbrabant.be

De werken voor de inrichting van drie gecontroleerde overstromingsgebieden in de vallei van de Grote Molenbeek (Vliet) te Merchtem en Asse worden opgevolgd door Directie Infrastructuur - dienst waterlopen van de provincie.
De leidend ambtenaar is ir. **Marijke Van Hoorick** (tel. 016-26 75 39, e-mail: marijke.vanhoorick@vlaamsbrabant.be).
Zij kan u bijkomende informatie verstrekken over de uitvoering en de timing van de werken. Eventuele opmerkingen kunnen aan haar gemeld worden. Het dagelijkse toezicht wordt verzorgd door **René Maes** (tel. 0476-32 69 29, e-mail: rene.maes@vlaamsbrabant.be)

Beleidsverantwoordelijke:
Monique Swinnen

Vlaamse Milieumaatschappij
Buitendienst Nete en Benedenschelde
Lange Kievitstraat 111-113 bus 64
2018 Antwerpen
tel. 03-224 62 33
info@vmm.be
www.vmm.be

De werken voor de inrichting van twee gecontroleerde overstromingsgebieden 'Robbroek' en 'Moorhoek' in de vallei van de Grote Molenbeek (Vliet) te Merchtem en Londerzeel worden opgevolgd door Afdeling Operationeel Waterbeheer van de Vlaamse Milieumaatschappij.
De leidend ambtenaar is ir. **Ivo Terrens** (tel. 02-553 21 80, e-mail i.terrens@vmm.be).
Hij kan u bijkomende informatie verstrekken over de uitvoering en de timing van de werken. Eventuele opmerkingen kunnen aan hem gemeld worden. Het dagelijkse toezicht wordt verzorgd door **Ida Segers** (tel. 0478-79 51 39, e-mail: i.segers@vmm.be).

info

info

Maatregelen tegen wateroverlast

in het stroomgebied van de Grote en de Kleine Molenbeek in Asse, Merchtem, Londerzeel en Meise

WATERBOUWWERKEN IN UW BUURT

Informatie van de provincie Vlaams-Brabant en de Vlaamse Milieumaatschappij

Op 16 augustus 2012 beginnen de werken voor de inrichting van drie gecontroleerde overstromingsgebieden in de vallei van de Grote Molenbeek (Vliet) te Merchtem en Asse. Tegelijk leggen de gemeente Asse en haar rioolbeheerder TMVW een dienstriolering aan om het afvalwater van zes woningen, die nu nog rechtstreeks in de Grote Molenbeek lozen, aan te sluiten op de Aquafincollector in de Smidsestraat.

De deputatie van Vlaams-Brabant heeft deze opdracht op 26 april 2012 toegewezen aan bvba A. Cocquyt uit Lochristi voor de som van 845.083,97 euro, inclusief btw. Daarvan zijn 812.985,69 euro ten laste van de provincie en 32.098,28 euro ten laste van de gemeente Asse en TMVW.

WATEROVERLAST IN HET STROOMGEBIED VAN DE GROTE EN KLEINE MOLENBEEK

De Grote Molenbeek ontspringt op het grondgebied van de gemeente Asse en stroomt door de gemeenten Merchtem, Londerzeel, Sint-Amands, Puurs en Bornem naar het Zeekanaal Brussel - Rupel. De Grote Molenbeek maakt deel uit van het stroomgebied van de Vliet – Molenbeek. Dit ligt grotendeels in de provincie Vlaams-Brabant en bevat naast de Grote Molenbeek een tweede belangrijke waterloop, de Kleine Molenbeek (soms ook kortweg Molenbeek genoemd). Het stroomafwaartse deel van de Grote Molenbeek, na de samenvloeiing met de Kleine Molenbeek, wordt ook Vliet genoemd.

Het stroomgebied van de Grote en de Kleine Molenbeek is erg gevoelig voor overstromingen. Bijzonder kwetsbaar zijn de gemeenten Merchtem en Londerzeel. De voorbije jaren - en onlangs nog in november 2010 - hadden beide gemeenten herhaaldelijk te kampen met ernstige wateroverlast.

Om te onderzoeken welke maatregelen nodig zijn om de kans op overstromingen en wateroverlast in dit stroomgebied te beperken, heeft de toenmalige Afdeling Water van AMINAL (nu de Afdeling Operationeel Waterbeheer van de Vlaamse Milieumaatschappij) in de periode 1998-2000 een hydraulische en hydrologische studie laten uitvoeren. Deze studie werd in 2002 op verzoek van de provincie Vlaams-Brabant en enkele gemeenten uitgebreid met de bovenlopen van het stroomgebied.

Uit deze studie is gebleken dat een combinatie van verschillende maatregelen nodig is. Een aantal daarvan moet uitgevoerd worden op waterloopvakken van de eerste categorie: de Vlaamse Milieumaatschappij, die deze waterloopvakken beheert, werkt deze maatregelen verder uit.

Andere maatregelen zijn noodzakelijk op de bovenlopen, dat zijn de waterloopvakken van de tweede en de derde categorie. In het bijzonder besluit de studie dat er - naast het reeds vroeger gerealiseerde overstromingsgebied Bollebeek - nood is aan gecontroleerde overstromingsgebieden op de volgende plaatsen:

- in het valleigebied van de Grote Molenbeek, op het grondgebied van Asse en Merchtem;
- in het valleigebied van de Puttenbeek en de Stambeek, op het grondgebied van Opwijk;
- in het valleigebied van de Kleine Molenbeek op het grondgebied van Meise en Londerzeel.

Om de kans op overstromingen en wateroverlast in het stroomgebied van de Grote en de Kleine Molenbeek te beperken, werden al deze maatregelen in hun geheel uitgewerkt. Elk project heeft een gunstig effect op de debieten en waterpeilen in het hele stroombekken, maar dat effect is het grootst op de meest nabijgelegen knelpunten.

INRICHTING OVERSTROMINGSGEBIEDEN

Om het nuttig effect zo groot mogelijk te maken, worden de verschillende ontworpen overstromingsgebieden maximaal uitgerust met automatische peilmeters en een gecentraliseerde sturing. Bestaande wachtbekkens krijgen eveneens een automatische regeling, die op de centrale sturing wordt aangesloten. Zo zal de provincie Vlaams-Brabant de bestaande sturing met een vlotter van het wachtbekken 'Bollebeek' vervangen door een automatische sturing.

Geregeld onderhoud van grachten en waterlopen moet de buffercapaciteit van natuurlijke overstromingsgebieden vergroten, zonder de afvoer naar de grotere waterlopen te versnellen.

Aangepaste teelttechnieken en kleinschalige erosiebestrijdingsmaatregelen moeten het afstromen van water en modder van de onverharde oppervlakten verminderen. Hiervoor werken de provinciale erosiecoördinatoren nauw samen met de betrokken erosiegevoelige gemeenten. Om het hemelwater dat op verharde oppervlakten valt zo veel en zo lang mogelijk op het eigen perceel te houden, moet iedereen die gebouwen opricht of verhardingen aanlegt de provinciale hemelwater-verordeningen strikt toepassen.

Overstromingsgebieden langs de Grote Molenbeek te Asse en Merchtem (provincie Vlaams-Brabant)

Om de wateroverlast in het centrum van Merchtem grondig aan te pakken, volstaat het eerder gebouwde wachtbekken 'Bollebeek' stroomopwaarts van Merchtem, niet. Het effect van dat wachtbekken te Bollebeek op de wateroverlast in Merchtem centrum is beperkt omdat er nog enkele belangrijke zijwaterlopen in de Grote Molenbeek uitmonden, stroomafwaarts van Bollebeek. Deze zetten aanzienlijke waterafvoeren af op de Grote Molenbeek. Daarom is de verwezenlijking van de gecontroleerde overstromingsgebieden 'Trappenhoeve' en 'Smidsestraat' noodzakelijk.

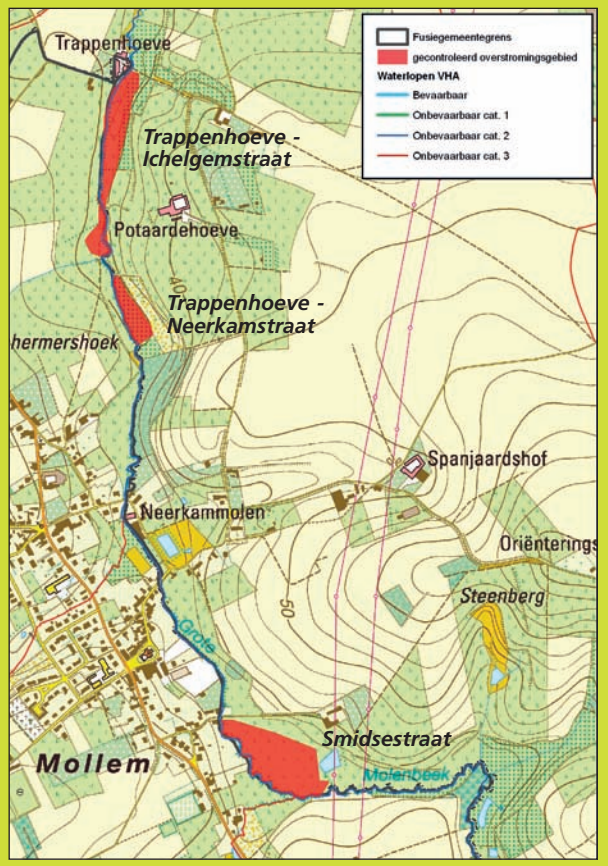

Gecontroleerde overstromingsgebieden Trappenhoeve - Smidsestraat

Trappenhoeve

Het ontworpen overstromingsgebied 'Trappenhoeve' bestaat uit twee op elkaar aansluitende deelgebieden langs de Grote Molenbeek, met een totaal beschikbaar buffervolume van ongeveer 26.000 kubieke meter.

Het deelgebied 'Ichelgemstraat' ligt ten zuiden van de Koeweidestraat, net stroomopwaarts van de watermolen. Het overstroombare gebied bevindt zich hoofdzakelijk op de rechteroever, waar de verlaten oude loop van de Grote Molenbeek ligt. Tegelijk met het gecontroleerd overstromingsgebied wordt hier een vispassage aangelegd, om het vismigratieknelpunt op te lossen dat gevormd wordt door de watermolen. Daarvoor wordt de oude loop van de Grote Molenbeek opnieuw ingeschakeld. Het maximum bergingsvolume bedraagt ongeveer 16.000 kubieke meter. Aan de stroomafwaartse zijde wordt het gecontroleerde overstromingsgebied begrensd door een dwarsdijk, waarop het bestaande wandelpad heraangelegd kan worden. Dit pad sluit aan de westzijde aan op de brug over de Grote Molenbeek ter hoogte van de Ichelgemstraat en eindigt aan de oostzijde in het verlengde van het wandelpad richting Meerpoelstraat. Als uitstroomconstructie van de dwarsdijk wordt in een automatisch gestuurde kantelstuw voorzien. Net stroomopwaarts van de kantelstuw wordt de rechteroever over een afstand van 30 meter verlaagd. Ter hoogte van de aansluiting van de nevengeul wordt de rechteroever van de Grote Molenbeek over een lengte van 10 meter verlaagd. Als de kantelstuw gesloten is, stroomt het opgestuwde water langs beide oeververlagingen naar het overstromingsgebied. Als het overstromingsgebied bijna volledig gevuld is, stroomt het water over de volledige rechteroever over een lengte van ongeveer 220 meter. Door middel van een knijpopening op de nevengeul wordt het overstromingsgebied langzaam geledigd. Stroomafwaarts van de uitstroomconstructie wordt de nevengeul meanderend aangelegd en voorzien van vistrappen.

Het deelgebied 'Neerkamstraat' is gelegen op rechteroever van de Grote Molenbeek, stroomopwaarts van het overstromingsgebied Ichelgemstraat en stroomafwaarts van de Neerkamstraat te Mollem. Een belangrijk gedeelte van dit gebied is in februari 2005 aangekocht door de gemeente Merchtem met het oog op de inrichting als overstromingsgebied. Het maximum bergingsvolume in dit deelgebied bedraagt bijna 10.000 kubieke meter.

Omdat het gebied in een natuurlijke vallei ligt, kunnen de inrichtingswerken beperkt worden tot het aanleggen van een dwarsdijk, voorzien van een uitstroomconstructie bestaande uit een koker en een handmatig instelbare schuifafsluiter, en een overstortvoorziening bestaande uit een versterkte en verlaagde zone op de dwarsdijk, aansluitend op de uitstroomconstructie.

De lengte van de dwarsdijk is beperkt omdat het maaiveld op korte afstand van de waterloop stijgt tot boven het overstortniveau.

Smidsestraat

Het ontworpen overstromingsgebied 'Smidsestraat' bevindt zich ten zuidoosten van Mollem, net stroomafwaarts de

< Watermolen Trappenhoeve

monding van de Gerstebeek. Het totale beschikbare buffervolume van het gecontroleerde overstromingsgebied Smidsestraat bedraagt ongeveer 12.000 kubieke meter.

Opwaarts van de Smidsestraat komt een dwarsdijk, die voorzien wordt van een uitstroomconstructie met een automatische schuifafsluiter. Als overstortvoorziening wordt het gedeelte van de dwarsdijk dat aansluit op de uitstroomconstructie verlaagd.

Om op een beperkte oppervlakte voldoende water te kunnen bergen en de inname van landbouwgebied te beperken, wordt een gedeelte van de weide uitgegraven tot een winterbedding en de rest opgehoogd.

In overleg met de bewoners werden maatregelen uitgewerkt om de tuinen op linkeroever van de Grote Molenbeek te beschermen tegen wateroverlast bij vulling van het overstromingsgebied.

Ontworpen overstromingsgebieden langs de Stambeek en Puttenbeek te Opwijk (provincie Vlaams-Brabant)

Op gelijkaardige wijze moeten de gecontroleerde overstromingsgebieden in het valleigebied van de Puttenbeek en de Stambeek, op het grondgebied van Opwijk, de kans op wateroverlast ter hoogte van Klei en de wijk Gasthuis in Merchtem beperken.
Op dit ogenblik werkt de provincie een ontwerp uit voor het bufferen van water in drie deelgebieden, die samen ongeveer 57.000 kubieke meter water kunnen bevatten:

- 33.000 kubieke meter in deelgebied 1, ter hoogte van het rietveld stroomopwaarts van de spoorlijn Brussel - Dendermonde;
- 16.000 kubieke meter in deelgebied 2, langs de Puttenbeek ter hoogte van Mansteen;
- 8.000 kubieke meter in deelgebied 3, aan de monding van de Regenwortelbeek in de Stambeek, ter hoogte van de Langeveldweg.

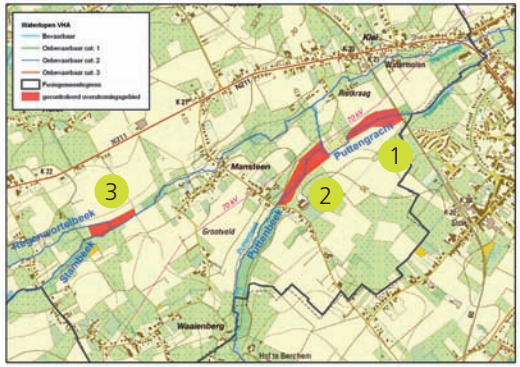

De goedkeuring van het ontwerp door de provincieraad en de aanvraag van de stedenbouwkundige vergunning zijn gepland voor 2012 en de uitvoering van de werken voor 2013.

Gecontroleerde overstromingsgebieden Stambeek - Puttenbeek

Geplande overstromingsgebieden langs de Kleine Molenbeek te Meise en Londerzeel (provincie Vlaams-Brabant)

Om de problemen ter hoogte van de Brusselsestraat en verder stroomafwaarts in Londerzeel te beperken, moeten gecontroleerde overstromingsgebieden aangelegd worden in het valleigebied van de Kleine Molenbeek op het grondgebied van Meise en Londerzeel: daarvoor plant de provincie Vlaams-Brabant de uitwerking van het definitieve ontwerp en de vergunningsaanvraag voor 2013, en de uitvoering van de werken in 2014.

Uit het vooronderzoek is gebleken dat tussen Londerzeel en Wolvertem vijf zones in aanmerking komen om bij felle regen tijdelijk te overstromen en op die manier de kans op waterschade in Londerzeel te beperken:

1. Gebied Brusselsestraat, bestaande uit twee deelgebieden, gescheiden door een dwarsdijk),
2. Gebied Leefdaal,
3. Gebied Vier Eiken,
4. Gebied Neerpoorten - rechteroever,
5. Gebied Neerpoorten - linkeroever, ter hoogte van de beemden van Wolvertem.

Door gelijktijdig in verschillende gebieden water te bergen, worden landbouwgebieden enerzijds en natuur- en parkgebieden anderzijds in gelijke mate ingezet voor de bescherming van woonzones. Bovendien blijven op die manier de waterhoogte en de overstromingsduur overal beperkt, zodat ook de gevolgen van de overstroming beperkt blijven.

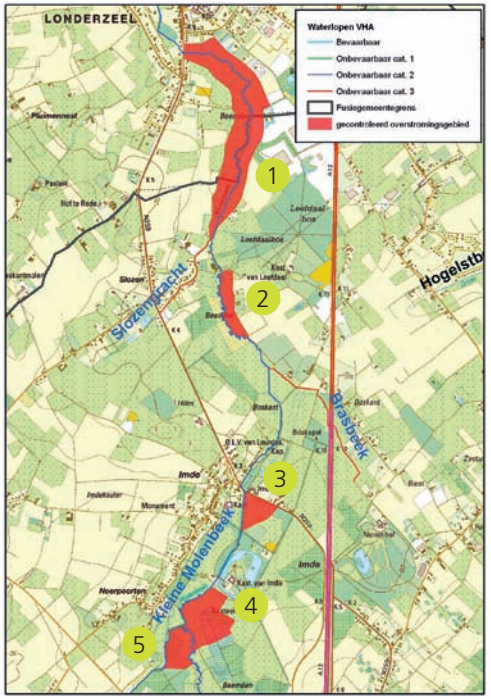

Gecontroleerde overstromingsgebieden Kleine Molenbeek

Overstromingsgebieden Robbroek en Moorhoek te Merchtem en Londerzeel (Vlaamse Milieumaatschappij)

Ter bestrijding van wateroverlast in Steenhuffel en verder stroomafwaarts gelegen locaties langs de Grote Molenbeek richt de Vlaamse Milieumaatschappij twee overstromingsgebieden in, genoemd 'Robbroek' en 'Moorhoek'.

De overstromingszone Robbroek - deels op Merchtems en deels op Londerzeels grondgebied - wordt ingericht in de zone gelegen tussen de Grote Molenbeek en de Lindebeek, afwaarts Terlinden en begrensd door een bestaande veldweg noordoostelijk van de Robbroekhoeve (Hof Te Hemelrijk), met een totaal bergingsvolume van 65.000 kubieke meter.

De inrichtingswerken omvatten de bouw van twee automatische schuiven, één op de Grote Molenbeek en één op de Lindebeek. Vulling van het overstromingsgebied gebeurt door het sluiten van deze knijpconstructies. De werken starten in september 2012. Wegens bijsturing van het oorspronkelijke ontwerp wordt een aanpassing aan de bestaande bouwvergunning aangevraagd.

De noordoostelijke veldweg wordt verhoogd en fungeert zo als hoofddwarsdijk om het water te kunnen ophouden dwars op de vallei. De Lindebeek wordt eveneens in het wachtbekken opgenomen ter hoogte van een nieuw te bouwen schuifconstructie. Stroomafwaarts – waar de Lindebeek vlak langs Breestraeten loopt en er geen plaats is voor een dijk tussen de weg en de Lindebeek - kan de Lindebeek op laag peil gehouden worden door de wateraf-voer te snoeren aan de schuif. Stroomopwaarts van de schuifconstructie wordt een dijk aangelegd tussen de Lindebeek en de huizen zodat wateroverslag naar de wijk Breestraeten vermeden wordt. Om de detailontwatering van de vallei – vooral van het water dat oostelijk van Breestraeten afstroomt naar de baangrachten en de Lindebeek – te verzekeren, wordt een klein pompstation gebouwd. Meer stroomafwaarts, bij de uitlaatconstructie – eveneens met een automatisch gestuurde schuif – worden de nodige detailontwateringen voor volledige lediging van het gecontroleerde overstromingsgebied voorzien, alsmede de nodige toegangsopritten voor de landbouwers naar het achterliggend terrein.

De overstromingszone Moorhoek in Londerzeel is voorzien op rechteroever van de Grote Molenbeek, afwaarts de monding van de Lakemansplas (waterloop 2de categorie). Het verhogen van een dijk langs de Grote Molenbeek en het verhogen van een stukje buurtweg achter de watermolen Diepensteyn resulteren in een totaal bergingsvolume van 20.000 kubieke meter waardoor er minder water naar Sneppelaar stroomt. Deze werken werden eind 2011 uitgevoerd door de gemeente Londerzeel.

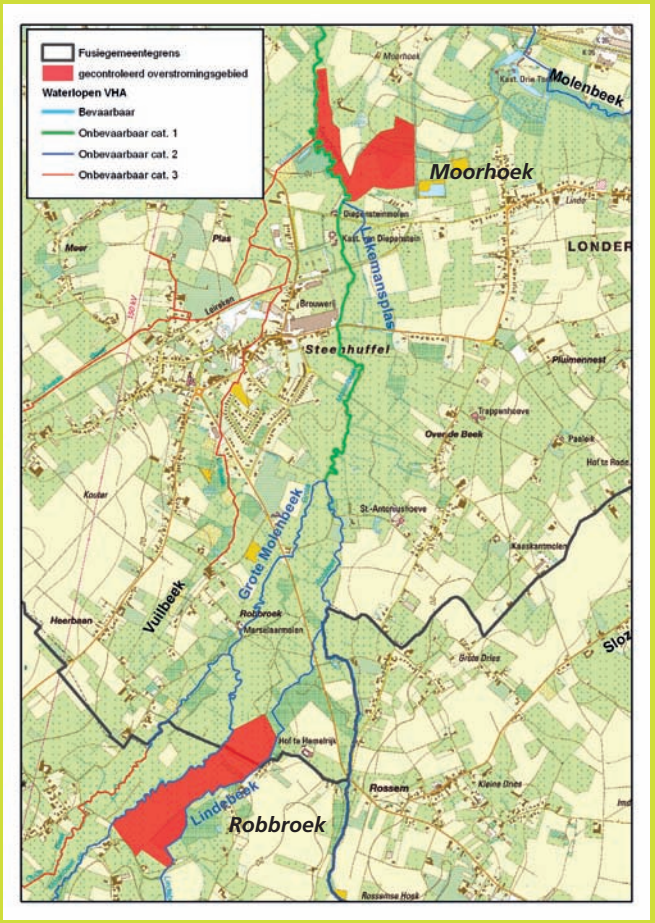

Gecontroleerde overstromingsgebieden Grote Molenbeek

Andere maatregelen tegen wateroverlast in Londerzeel (Vlaamse Milieumaatschappij)

In het najaar van 2011 werd de dijk langs de Grote Molenbeek in Steenhuffel, tussen Lakeman en Kouhagen, verhoogd en verlengd als bijkomende maatregel ter bescherming van Steenhuffel-centrum tegen wateroverlast. Ernaast werd een wandel- en menpad voor koetsen met paarden aangelegd.

VERBETEREN VAN DE WATERKWALITEIT IN HET STROOMGEBIED VAN DE GROTE EN KLEINE MOLENBEEK

Op dit ogenblik komt er nog ongezuiverd afvalwater in de Grote Molenbeek en haar zijbeken terecht. Binnen het integraal waterbeheer wordt niet alleen gewerkt aan de waterkwantiteitsproblemen maar wordt er simultaan - trouwens een opdracht vanuit Europa - ook verder werk gemaakt van de verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit door gerichte investeringen. Het is hierbij de bedoeling om binnen afzienbare tijd te evolueren naar een goede toestand. Voor de Grote Molenbeek-Vliet is vooropgesteld om tegen 2015 een aanzienlijke verbetering te halen. Het is immers niet de bedoeling dat aangelegde overstromingsgebieden sterk vervuild water ontvangen.

Daarom neemt VMM initiatieven om de relatieve achterstand in de uitbouw van de waterzuiverings-infrastructuur weg te werken en is er momenteel in het stroomopwaartse gedeelte van de Grote Molenbeek en haar zijbeken een belangrijke inhaaloperatie bezig in de gemeenten Asse, Merchtem, Opwijk, Londerzeel en Meise. Concreet gaat het over de planning en aanleg van kleinschalige waterzuiveringsinstallaties en collectoren. Verder volgt en begeleidt VMM de hieraan te koppelen gemeentelijke rioleringsprojecten in uitbreiding van de gemeentelijke rioleringsstelsels.

Hieronder worden enkele projecten aangehaald om aan te tonen dat hier effectief werk van gemaakt wordt:

- Onlangs werden enkele belangrijke collectoren afgewerkt zoals de collector Stambeek (dd. 30/06/2011) en de collector Grote Molenbeek (dd. 15/05/2012). Andere zijn nog in uitvoering, zoals bijvoorbeeld de collector 'Steenhuffel'.
- Een aantal andere projecten staat in de steigers: de technische ontwerpen van de collector Imde, van de verbindingsriolering Kwetsenbeek en van de collector Brussegem werden recent goedgekeurd.
- Ook in het stroomgebied van de Kleine Molenbeek zijn er verschillende zuiveringsprojecten afgewerkt - zoals de collector Wolvertem-Rossem en de collector Oppem - of in uitvoering, waaronder de kleinschalige waterzuiveringsinstallatie Oppem. Voor de eerstvolgende jaren staan nog belangrijke projecten op de planning en de provincie houdt daarmee rekening bij haar projecten inzake waterberging.

Al deze investeringen in de waterzuivering zullen de waterkwaliteit binnen enkele jaren aanzienlijk verbeteren. Om erop toe te zien dat de waterkwaliteit in de omgeving van de overstromingsgebieden effectief verbetert, werd het aantal meetpunten waar de VMM routinematig waterstalen neemt en analyseert in 2012 uitgebreid van 7 naar 11 meetplaatsen. De locaties voor deze extra meetplaatsen werden na overleg met de dienst waterlopen van de provincie Vlaams-Brabant bepaald: zo ging de keuze uit naar bereikbare plaatsen net stroomopwaarts van nieuw aan te leggen overstromingsgebieden.
In het laatste jaarverslag over de waterkwaliteit rapporteerde VMM voor het eerst dat de waterkwaliteit voor de Stambeek en de Grote Molenbeek duidelijk verbeterde. De kwaliteitscategorie waarin ze werden ondergebracht evolueerde van 'verontreinigd' of 'zwaar verontreinigd' naar 'matig verontreinigd'. Verwacht wordt dat deze trend zich doorzet. Zo zullen de nog aan te leggen overstromingsgebieden kunnen gebouwd worden conform de voorwaarden uit het milieueffectenrapport (MER) of van de adviesverlenende instanties en zullen deze nieuwe buffergebieden van VMM en de provincie Vlaams-Brabant overstromen met water dat sterk verbeterd is in kwaliteit.

Situering van gecontroleerde overstromingsgebieden in de vallei van de Grote en de Kleine Molenbeek